UNIVERSITY OF ILLINOIS

Izhaja vsaki dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XX. | Cena Lista je $5.00 | Entered as second-class matter January 23, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., petek, 18. marca (March 18), 1927. | Subscription $5.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 65

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

WATSON-PARKERJEV ZAKON ZA ŽELEZNIČARJE

Virginijska železniška družba je ukazala svojim uslužbencem, da morajo nazaj v kompanijsko unijo; če ne, pa sledi — kaj?

Washington, D. C. — Koliko vrednosti ima Watson-Parkerjev zakon za železničarje, se kmalu izkaže na virginjski železnici v Princetonu, W. Va.

V delavnici té železnice dela približno šest in osemdeset delavcev in rokodelskih vajencev. Od teh delavcev in vajencev se jih je 70 pridružilo Mednarodnemu društvu strojnikov. Železniška družba je svetovala tem delavcem in rokodelskim vajencem, da se morajo vrniti v kompanijsko unijo, če ne, pa izgube delo. Ti delavci so pa izbrali šest svojih tovarišev, ki so vložili priziv na pogajalni odbor Združenih držav, v katerem apelirajo, da se jim dovoli pridružiti se pravi delavski strokovni organizaciji.

Virginjska železnica služi za prevažanje premoga. Ta železniška družba je pred nekaj leti izpria svoje rokodelce in zdrobila njih organizacijo. Dala je tudi stavkokaze Western Maryland železnici. Predsednik te družbe je neki Hicks, ki se je nedavno izrazil, da bi videl rad rasti travo v Princetonu. To brutalno izjavo je podal Hicks v prepiru z biznismani, ker je železniška družba zahtevala posebne privilegije. Tako se je mnenje v mestu pričelo obračati proti kompaniji. Na to je pa bilo nekaj mehanikov, ki so delali v železniških delavnicah, odpuščenih.

Uprava kompanije pripoveduje železniškim mehanikom, da pripadajo mehaniškemu departmentu kompanijske unije. Odslovljeni delavci so se obrnili za posredovanje na odbor te kompanijske unije, da predloži njih pritožbo nekemu Sasserju, superintendentu za lokomotivno silo. Odbor pa ni hotel ničesar storiti, češ, da ne mara izgubiti dela.

To je podžgalo druge delavce, da so se obrnili na pravo delavsko strokovno organizacijo. V delavnici dela 86 vajencev in 70 mehanikov se je na to pridružilo delavski strokovni organizaciji. Sasser je izvedel po svojih špijonih, kaj se godi. Diktiral je peticijo, ki je bila naslovljena nanj in v kateri je bilo zapisano, da naj odslovi vse delavske agitatorje, ki kale mir in harmonijo. Peticija je krožila seveda le med "lojalnimi" delavci.

Predsednik Hicks je nato poslal svojega zastopnika, nekega Markhama, da podučí Sasserja, kako mu je postopati v takih slučajih. Sasser je pa dal prilepiti naznanilo, v katerem svari delavce, da zapuste delavsko strokovno organizacijo. Pozval je delavce tudi v pisarno, jim napravil pridigo in jim dejal, da bodo odpuščeni, ako ne poslušajo njegovega svarila. Rokodelskim vajencem je posebej naročil, da naj gredo k unijskemu zastopniku in naj zahtevajo povrnitev pristopnine $3. Ti vajenci so v zapriseženi izjavi rekli, da sta bila čas in voznina po uličnih železnici plačana od železniške kompanije.

Sasserjev čin krši 3. paragraf 2. sekcije Watson-Parkerjevega zakona, ki železniškim uslužbencem dovoljuje izvoliti svojega lastnega zastopnika, kadar je treba izravnati pritožbe.

Ako se bo vpošteval Watson-Parkerjev zakon, tedaj bo virginjska železniška družba prisiljena priznati odločitev svojih mehaničarjev. Tudi vse druge protiunijske železniške družbe morajo priznati voljo svojih delavcev, ako se večina delavcev izreče za delavske strokovne organizacije.

Kovinski rudarji zahtevajo povišanje mezde

Kampanja za povišanje mezde je v polnem zamahu. — Kovinski rudarji ne zaslužijo še pet dolarjev na dan.

Butte, Mont. — Organizirani rudarji so pozvali Anaconda Copper Mining kompanijo, da pošlje svoje zastopnike in govornike dne 27. marca na javen shod, na katerem se bo debatiralo o vprašanju, ako kovinski rudarji zaslužijo, da se jim mezda poviša za en dolar na dan.

Šentpavelska konvencija organizacije kovinskih rudarjev in žgalniških delavcev Iternational Union of Mine, Mill & Smelter Workers je sprejela zaključke, da je bilo mogoče zopet pričeti z aktivnostjo kovinskih rudarjev in delavcev, ki delajo v rudo žgalnicah in topilnicah.

Rudarji v Buttu sedaj zaslužijo po $4.75 na dan. Vsak pravičen človek mora priznati, da ta mezda nikakor ne zadostuje ob času sedanje neznosne draginje za prehranitev družine. Ako se rudarjem poviša mezda za en dolar na dan, tako da bodo prejemali po $5.75 mezde na dan, mesto $4.75, tedaj ne bo kompanija izgubila še deset odstotkov od svojega dobička.

Unija pravi v svojem vabilu, da Anaconda Copper Mining kompanija lahko najame najboljše ekonomičarje in govornike v deželi, da dokaže, da lahko rudarska družina izhaja s $4.75 dnevne mezde in da rudarji ne potrebujejo povišanje dnevne mezde za en dolar.

Unija nadaljuje, da bi bilo za rudokopno družbo veliko ceneje, ako najame govornike, ki dokažejo, da so zahteve organizacije pretirane, kakor da najema pobojnike, da pobijajo stavkovne straže na cesti Anaconda. Ako se kompanija brani poslati govornikov na debato, tedaj je tudi dokaz, da je Anaconda Copper Mining kompanija najljubše orožje sirova sila, ako pride do sporov v industriji.

Ako bi kompanija povišala za en dolar mezdo na dan, tedaj bi se povišali njeni izdatki za $2,000,000 na leto, kar je zanjo očividno malenkost.

Jolietske ubežnike mislijo zdaj hitro obesiti

Poročila o korupciji so utihnila in drugih novic ni. Terorizíranje mehikanskih naselbin.

Chicago. — Jolietska senzacija je izginila s prvih strani velikega dnevnega časopisja. V par dneh je zastarela . . . Na vrsto so prišle nove senzacije, umori, škandali . . .

Prenehala se tudi poročila o korupciji v jolietski ječi. Nič več ne poročajo, da je jolietska straža pomagala trojici Mehikancev pobegniti izpod vislic. Razkritja faktov, ki "stresejo ves Joliet do temeljev," in katerega je obljubil državni pravdnik Rehn, ni še od nikoder. Vest, da obstoji, oziroma je obstala v jolietski državni kaznilnici zarota za pobeg vseh kaznjencev in da je zaroto organiziral Nathan Leopold, so temeljito potlačili.

Edino, kar še poročajo, je, da so uradniki okraja Will na delu, da bo čimprej obešenih pet desperadov, ki so jim povzročili toliko skrbi. Šesti še ni prijet. Zadeva obsojencev je zdaj v rokah vrhovnega sodišča. Uradniki pravijo, da je treba to zadevo hitro rešiti pri najvišji inštanci, nakar pride spet v roke jolietskega sodišča, ki je izreklo smrtno obsodbo. Potem pa ne bodo nič več čakali.

Druga vest se glasi, da policija nečuveno terorizira mehiške naseljence v Jolietu, South Chicagu in v ostalih naselbinah v okolici. Tako postopajo z ubogimi mehiškimi delavci in njihovimi družinami, kakor da so vsi zločinci že radi tega, ker so Mehikanci. Policijski vlomi v stanovanja so na dnevnem redu.

Najnovejše: hiša, ki se vrti s solncem.

Pariz, 17. marca. — Neki francoski arhitekt je naredil model hiše, ki je zgrajena na okrogli železni pločí s kolesi in valjarji spodaj. Električni motor poljubno vrti pločo in hiša se obrača. Na ta način se hiša redno ravna s solncem ali proti solncu in proti vetru kakor kdo hoče. Taka hiša je pa precej draga. Arhitekt pa pravi, da se bodo dobili cenejši modeli in vrtilna plošča ne bo stala več kot $800.

Sinclair spoznan krivim preziranja senata

Petrolejski baron, teapotdomski junak, mora iti v zapor. Bo apeliral na najvišjo sodišče.

Washington, D. C. — Harry F. Sinclair, petrolejski magnat in multimilijonar, je bil 16. t. m. spoznan pred poroto distriktnega zveznega sodišča krivim preziranja in zaničevanja zveznega senata. Njegova krivda izvira iz senatne preiskave glede njegove najemne pogodbe, katero je bil sklenil z bivšim tajnikom Fallom notranjih zadev za časa Hardingove administracije in na podlagi katere se je polastil mornarične petrolejske rezerve v Teapot Dóme v Wyomingu. Med preiskavo ni hotel odgovoriti na nekatera važna vprašanja, nakar ga je senat izročil sodišču.

Porota se je posvetovala dve uri preden se je zedinila glede pravoreka. Obsodba bo izrečena 18. marca. Zakon, katerega je Sinclair kršil, določa najmanj 30 dni in največ eno leto zaporne kaze v navadni ječi in najmanj $100 ter največ $1000 denarne kazni.

Sinclair je bil silno iznenaden, ko je slišal pravorek. Njegovi advokatje so takoj izjavili, da bodo apelirali na vrhovno zvezno sodišče. To znači, da se bo proces vlekel še nekaj let.

Najnovejša Lewisova knjiga cenzurirana v Kansas Cityju.

Kansas City, Kans. — Tukajšnji javni knjižničar je odredil, da novela "Elmer Gantry", katero je spisal znani ameriški liberalni pisatelj Sinclair Lewis in ki je pravkar izšla v New Yorku, ne sme biti v knjižnici. "Elmer Gantry" je žgoča satira na duhovništvo vseh religij, posebno pa maha po protestantovskih pastorjih. Jeza knjižničarja proti noveli je toliko večja, ker se dejanje povesti večjidel vrši v Kansas Cityju. Razume se, da je tako bedasto postopanje le reklama za knjigo.

Sterry dobil 60 dni zapora.

Toronto, Ont. — Ernest V. Sterry, urednik, ki je bil obtožen "blasfemije," je bil obsojen na 60 dni zapora, ker je kritiziral biblijskega Boga. Sodnik je tudi priporočil, da se Sterry po prestani kazni deportira v Anglijo. Sterry je že 16 let v Kanadi, a še vedno angleški državljan.

KONFLIKT MED SOVJETI IN ČANGTSOLINOM

Ujeti kurirji še niso izpuščeni. Iz Šangaja poročajo o prihajoči invaziji Mandžurije. Stavka na železnici med Nankingom in Šangajem.

Šangaj, 17. marca. — Tukajšnji kitajski kakor inozemski krogi se razburjajo radi poročil, ki se glase, da je oborožen konflikt med sovjetsko Rusijo in kitajskim diktatorjem na severu, Čangtsolinom, neizogiben. Diktator še ni storil ničesar glede zahteve sovjetske vlade, da mora izpustiti tri ruske kurirje in ženo Mihaela Borodina, vaied česar se baje sovjetska Unija pripravlja na sumarično akcijo. Govorica kroži, da sovjetska armada invadira Mandžurijo.

Bojevanje med kantonskimi in šantungskimi četami zapadno in severnozapadno od Šangaja se nadaljuje, a kakih izrednih novic še ni. Nanking še ni okupiran. Najmanjšega dvoma pa ni o zmagi Kantončanov. Lokalni kuomintang pričakuje veselih vesti vsako uro.

Včeraj so zastavkali železničarji na progi med Nankingom in Šangajem. Izjavili so, da ne bodo več vozili vojaških vlakov za severnjaške reakcijonarje.

Delavske unije v Šangaju se pripravljajo na novo stavko, ki ima priti istočasno z okupacijo Nankinga in Šangaja.

Podjetnik zaprl premogovnik za 90 dni

To pomeni, da podjetniki ne mislijo obratovati premogovnikov skozi 90 dni.

Hillsboro, Ill. — Znamenja so že tukaj, ki jasno in določno govore, da unijski podjetniki nameravajo za 90 dni ustaviti delo v premogovnikih. Perryjev premogovnik v Hillsboro, Ill. ostane zaprt skozi 90 dni.

Perry, lastnik premogovnika, je bil predsednik ponesrečene konference med zastopniki rudarjev in premogovniških podjetnikov v Miamiju, Fla.

Kdor se potrudi pregledati premogovno polje v Illinoisu, bo našel veliko nakopanega premoga v rezervi na površju okoli premogovnikov.

ŠTEVILO LASTNIKOV FARM SE ZNIŽUJE.

Zato pa narašča število farmskih najemnikov.

Washington, D. C. — Leta 1925 je bilo 56,756 farmskih lastnikov manj v Združenih državah kot v letu 1920. Število farmskih najemnikov se je pa v ravno tem času povišalo za 7,724. Tako poroča ekonomski biroj poljedelskega departmenta.

Farmski najemniki se zdaj tudi tam množe, kjer so nekaj let nazaj bivali še sami farmski lastniki. Farmski lastniki se množe edino v bližini večjih industrijskih središč. Farmski najemniki so se posebno pomnožili na jugu, kjer se prideluje bombaž.

Drzni napadalci dekleta.

Chicago. — Napadalci, ki jih kaj radi zadnje čase imenujejo moronce, so postali zelò drzni. Ob belem dnevu se spravijo nad svoje žrtve. Tako sta dva moronca napadla neko žensko v njenem stanovanju na zapadni strani mesta in njeno 14-letno hčer. Oba pa sta ušla, ker sta se prestrašila njiju kričanja. Na njiju krike so prihiteli sosedje na pomoč in tako preplašili napadalca. Policija ju išče.

Tajnik Kellogg posnema Rockefellerja

Borno, haitski marijonetni predsednik, se silno boji demokratičnega senatorja Kinga. — Pa Borno tudi ve, zakaj.

Washington, D. C. — Tajnik Kellogg ne more pregovoriti Louis Borna, slamnatega predsednika republike Haiti, da dovoli senatorju Kingu iz države Utah, stopiti na haitska tla, da tam na mestu preštudira, kako učinkuje tam ameriška vlada.

Kellogg potrebuje dvigniti samo en prst in haitsko ljudstvo, ki je zdaj ostrašeno zaradi ameriških bajonetov in pušk, bi takoj vrglo Borna morskim volkovom v zalivu. Nihče ne verjame, da Kellogg ne more pomagati. Njegovo omahovanje že pripravlja nove sitnosti.

King, ki se je že dvakrat peljal v sovjetsko Rusijo, dasiravno je njen nasprotnik, kritizira ameriški imperijalizem na Karibskih otokih. Borno se boji, ako King obdržava govor na otoku, tedaj bo haitsko ljudstvo dobilo pogum, strmoglavilo bo sedanjo naročeno vlado in ustanovilo vlado po ljudski volji. Borno je strašno domišljav človek, odkar je bil gost v Beli hiši in ga je Kellogg hvalil. In tako je Borno nastopil proti senatorju Kingu, kot je njegov prijatelj Kellogg ravnal s Saklatvalom in grofom Karolyjem. Prepovedal mu je, da se izkrca kot nezaželjen tujezemec.

To se je dogodilo Kingu, ki je zagovarjal suverene pravice malih republik in ki se je strmjal, da niso smeli priti v Združene države ljudje z radikalnimi nazori. Ampak doživljaj Kinga je pahnil Kellogga v kašo. Kellogg je vedel, da bo senat protestiral. Podtajniku Grewu je naročil, da naj brzojavi predsedniku Bornu, da prekliče svoje odlok. Ampak Borno je moral dobiti privaten migljej na skrivaj, da Kellogg ne misli resno, kar je ukazal, ali se pa boji, da bi Kingov obisk spravil njegovo življenje v nevarnost, pa ni genil nikamor.

Washingtonski zvedenci, ki znajo soditi take precedente, pravijo, da Kellogg posnema John D. Rockefellerja, Jr., ki je imenoval človeka, da je moralno govoril zanj in prosil, ko je bilo treba argumentirati o Rockefellerjevi železnici—Western Maryland železniški družbi, da se mora zadeva glede izpora železniških uslužbencev podvreči razsodišču. V tem slučaju je zmagal kapitalist Rockefeller, podlegel je pa človekoljub Rockefeller, in izpor uslužbencev je trajal dalje.

Moralist Kellogg nima najmanjšega izgleda, da zmaga proti Kelloggu, ki zapoveduje strojnicam na Haitiju.

Dijaki izključeni radi protimilitarističnih nazorov

Osemintrideset višješolcev je bilo izključenih iz minnesotske državne univerze, ker so se uprli vojaškemu vežbanju.

St. Paul, Minn.—Ravnateljstvo minnesotske državne univerze je tukaj izključilo osemintrideset višješolcev, ker so se uprli vojaškemu vežbanju.

Zakon, ki ga je sprejela fakulteta šole, pravi, da se vsakega dijaka, kateri se izogne vojaškemu vežbanju, takoj izobči iz šole, brez vsakega zaslišanja ter da s tem izgubi vse kredite dobljene v tekočem letu in da se mu povrhu tega tudi ne povrne šolnine, ki jo je vplačal za celo leto.

Ta drastičen zakon je šolsko vodstvo sprejelo šele pred kratkim. Dali bo zakon ostal, je še vprašanje, ker izobčeni dijaki so organizirani in se bodo odločno bojevali proti tako bedastemu zakonu.

Sedaj je menda samo wisconsinška univerzi, ki je odpravila prisilno vojaško vežbanje potom državne postavodaje, a je ostalo še prostovoljno vojaško vežbanje tudi tam.

Šahovski turnir gre h koncu.

New York.—Mednarodna tekma šehistov za svetovno prvenstvo bo zaključena v nekaj dneh. Samo štiri igre so še na programu. Zdaj ni več dvoma, da Jose Capablanca, kubanski prvak, ostane še nadalje svetovni šampijon in pobaše prvo nagrado $2000. V sredo je Capablanca spet porazil ameriškega prvaka Marshalla. Stanje tekmovalcev je skoraj isto. Capablanca ima 12 zmag in 4 izgube, dr. Alekhin iz Pariza 8½ in 7½, Nimzovič iz Danske 8 in 8, dr. Vidmar iz Ljubljane istotako 8 in 8, Spielmann z Dunaja 6½ in 9½ ter Marshall 5 in 11.

Policija skoro zajela tatove.

Pittsburgh.—Policija je na sledu tatovom, ki so predkratkim oropali plačilnega uradnika Pittsburgh Coal kompanje ter odnesli $182,000. Neko sumljivo osebo so že prijeli, ki je izpovedala, kje so ostali roparji. Denar je bil namenjen v plačilo rudarjem, ki delajo za omenjeno kompanijo.

Croarkin obsojen v dosmrtni zapor

Chicago. — Harold J. Croarkin, 26letni sin bogatega političarja in podjetnika, ki je zadnjo jesen zvabil v samoten konjski hlev šestletnega dečka, Walterja Schmitha, in ga zlorabil ter ubil s kladivom, je bil v sredo spoznan krivim in obsojen v dosmrtno ječo. Porota ni hotela verjeti psihijatrom, katere je najel bogati oče morilca in med katerimi je bil tudi jezuitski menih ter katoliški profesor, ki so dokazovali, da je morilec bolan na umu in vsled tega neodgovoren za svoje dejanje. Porota je zaključila, da je Croarkin, dasi abnormalen, bil ves čas in še danes toliko pameten, da ve kaj dela, zato mora trpeti kazen.

V MESECU FEBRUARJU JE PADLO ŠTEVILO ZAPOSLJENIH RUDARJEV.

Tudi v tekstilni industriji je ponehalo delo.

Washington, D. C. — Posredovalna služba za delo Združenih držav poroča, da je število zaposljenih rudarjev padlo na polju trdega in mehkega premoga in da so v tekstilni industriji delavci le deloma zaposleni.

To pomeni, da so v teh dveh industrijah naročila pričela ponehavati in da podjetniki že producirajo za skladišča.

ORGANIZIRANI TESARSKI DELAVCI ZGRADILI SVOJ DOM.

Dom ima osem nadstropij in se nahaja dva bloka proč od poslopja Ameriške delavske federacije.

Washington, D. C. — Organizirani tesarski delavci so dovršili svoj dom. Ponosna osemnadstropna stavba se dviga dva bloka proč od poslopja Ameriške delavske federacije. Delo je fino in mojstersko izvršeno. V prvem nadstropju bodo prodajalne, v drugih nadstropjih pa pisarne in velika dvorana v osmem nadstropju.

AKTIVNOST KITAJSKIH POŠTNIH DELAVCEV

Unija zahteva reorganizacijo poštne službe. — Tujezemski poštni komisar, sovražen kitajski revoluciji, je bil odslovljen.

Washington, D. C. — Brzojavke, ki so bile poslane državnemu departmentu iz Hankowa, pripovedujejo, da je unija poštnih uslužbencev, ki jo je ustanovila narodna ljudska stranka, zahtevala, da se reorganizira poštna služba.

Na pritisk unije je bil odslovljen v mestu Čangša neki tujezemski komisar, ki je bil sovražen revoluciji. Mesto njega je bil nastavljen Kitajec, ki simpatizira z unijo in revolucijo.

Poštno službo v Kitaju je pred eno generacijo organiziral sir Robert Hart, rodom Angleš, ki je preje organiziral kitajsko carinsko službo. Razni tujezemci so bili v vodstvu kitajske pošte in so ostali v najboljših službah. Postopali so z uslužbenci tako, kot je bila pri tujezemcih navada ravnati s Kitajci. Uslužbenci so imeli izredno dolgotrajen delavnik in prejemali nizko mezdo, ki je zadostovala komaj za prehrano z rižem. Revolucija, ki se je razširila iz Kantona proti severju, je v Kitajcih hitro odpravila tisto poslušnost in ponižnost, o kateri so tujezemci govoričili, da je prirojena kitajskemu ljudstvu. Kitajci so postali odločni in vedno bolj na glas zahtevajo, da se morajo odpraviti tujezemci iz javnih služb. Unija poštnih uslužbencev zahteva, da so na pošti uslužbeni samo Kitajci in da se s poštnimi uslužbenci v vseh ozirih ravna kot z ljudmi.

PROSLAVA PARIŠKE KOMUNE.

Danes obhajajo v New Yorku slavno pariško komuno, ki je bila objavljena leta 1871.

New York.—V petek, 18. marca, je preteklo 56 let od kar je bila obelodanjena Pariška komuna. Omenjenega dne bodo newyorški socialisti in delavci raznih unij obhajali obletnico komune v Opera Housu. Slavnost se bo obdržavala pod avspicijo stranke, potem Delavske Rand šole in tednika The New Leader.

Ob tej priliki bo prirejen tudi obširen program, ki bo obsajal iz godbe, petja in govorov. Nato sledi plesna zabava.

Po moderni Palestini se cedita pivo in šnops.

London, 17. marca. — Stara Palestina, kakršna je naslikana v bibliji, je bila dežela, po kateri sta se cedila med in mleko. Današnja Palestina, ki je britska kolonija, je pa dežela, po kateri se cedita pivo in žganje. Tako so rekli v zbornici delavski poslanci, ki so ljuto kritizirali kolonijalnega ministra. Odkar so Angleži gospodarji v Palestini, je število oštarij v svetem mestu Jeruzalemu narastlo na 300.

Umori in samomori celih družin na Japonskem.

Kobe, Japónska, 17. marca.—Čudna morilna in samomorilna manija se je lotila najboljših japonskih družin v Kobu. Včeraj je Joderato Sato, učitelj v srednji šoli, ubil svojo ženo, dva otroka in sebe. Dne 12. marca je Tamai Tatsusaburo, poslovodja Tavo parobrodniške družbe, umoril svojo ženo, tri otroke in sebe. Policija beleži še tri druge take slučaje, ko je družinski oče pobil vso svojo družino in potem izvršil samomor.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $6.00 na leto, $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5.00 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Entered as second class matter March 15, 1918, at the post office at Chicago, Ill., under the act of August 24, 1912. Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, act of October 3, 1917, authorized on June 25, 1918. No. 138

Datum v oklepaju n. pr. (Feb. 25-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

AMERIŠKA ŽIVLJENJA IN LASTNINA SO V NEVARNOSTI V KITAJU.

Leta 1918 ni nobenemu kapitalistu še v sanjah prišlo na misel, da bi zinil, da so na Kitajskem ameriška življenja in lastnina v nevarnosti. Takrat so ameriški kapitalisti smatrali kitajsko ljudstvo za najbolj pohlevno ljudstvo na svetu.

V onih časih so ameriški kapitalisti tako ljubili kitajsko ljudstvo, da so Levy Mayer, rev. Nevell Dwight Hillis in Elbert H. Gary, predsednik jeklarskega trusta, priporočali, da se naj v Ameriko importira pet milijonov Kitajcev, da bodo delali na farmah.

Ameriški kapitalisti niso takrat predlagali iz ljubezni do kitajskega ljudstva, da se naj v Ameriko importira kar pet milijonov Kitajcev, ampak to priporočilo je imelo izvor v njih ljubezni do svoje denarne mošnje. Na farmah tudi takrat ni primanjkovalo delavcev, kakor jih ne primanjkuje danes. Ampak kapitalisti so z uvozom pet milijonov Kitajcev hoteli demoralizirati delavske razmere v deželi. Takrat so podporniki ameriških kapitalistov še poročali iz Kitaja, da je ondotno ljudstvo krotko in da brez godrnjanja prenaša trpljenje, izkoriščanje in izsesavanje njegovih delavnih moči.

V resnici pa ni bilo nobenega pomanjkanje delavnih moči, na farmah in v industriji. Želja ameriških privatnih veleinteresov je bila, da dobe delavce, ki bodo delali poceni. To je bil vzrok, da so naenkrat odkrili potrebo, da potrebujejo pet milijonov Kitajcev za delo v poljedelstvu.

Zdaj pa ravno ti privatni veleinteresi kriče, da so na Kitajskem ameriška življenja in lastnina v nevarnosti. Vzroki za te tožbe in krik so pa ravno tisti, kot so bili l. 1918, ko so privatni velebiznišKi interesi v Amerjki tarnali, da je treba importirati v Združene države pet miljonov Kitajcev, da bodo obdelovali farme.

Privatni velebiznišKi interesi so želeli, da se njih profiti povečajo v industriji, pa so rekli, da potrebujejo pet milijonov Kitajcev za obdelovanje zemlje v Združenih državah. Danes vidijo, da se bodo njih profiti od njih podjetij v Kitaju znižali, ako prodro načela kantonske vlade, pa kriče, da so na Kitajskem v nevarnosti ameriška življenja in lastnina. Kakor leta 1918 ni bilo nobenega pomanjkanja delavnih moči v Združenih državah, ravno tako je bosa, ako kdo trdi, da so na Kitajskem v nevarnosti ameriška življenja in lastnina, ker zmagujejo armade kantonske armade, kajti poročila iz Kitaja pripovedujejo, da kamor prodre armada kantonske vlade, je takoj mir in ni najmanjše sledi o oplenjevanju in ropanju.

Ko je bila v Ameriki revolucijonarna vojna in so se kolonisti bojevali za neodvisnost angleških kolonij, ki tvorijo temelj, na katerem so nastale Združene države, so angleški toriji tudi kričali, da so v Ameriki v nevarnosti angleška življenja in lastnina, dasiravno so bila v nevarnosti le življenja onih Angležev, ki so se bojevali proti revolucijonarni vojski, kateri je zapovedoval Washington, lastnina Angležev je pa bila toliko v nevarnosti, kakor je danes lastnina Američanov v Kitaju. To se pravi, da nič. Kolonije niso konfiscirale angleške lastnine, t. j. angleških podanikov, ako niso izvršili sovražnega čina proti kolonistom, ki so se bojevali za neodvisnost, in ravno tako do danes še ni povedalo nobeno poročilo iz Kitaja, da je kantonska vlada konfiscirala lastnino tujezemcev v Kitaju.

Ameriški privatni bizniški interesi se ne brigajo toliko, ako Kitajci postanejo neodvisna narodna celota, ampak veliko bolj so v skrbeh, kakšne zahteve postavijo kitajski delavci napram industrijalcem. Slišali so, da so kitajski delavci izjavili, da mora prenehati izkoriščanje po tujezemskih in domačih izkoriščevalcih. In to jim dela skrbi! V skrbeh so, če bodo kitajski delavci zahtevali skrajšanje delavnika, povišanje mezde, socialne zakone, sanitarne naprave v tovarnah in drugih podjetjih itd.

To je vzrok, da so ameriški privatni bizniški interesi v objemu zaplesali z drugimi tujezemskimi kapitalističnimi interesi in zapeli v bratskem objemu: Življenja tujezemcev in njih lastnina v Kitaju so v nevarnosti!

SLIKE IZ NASELBIN

(DOPIS)

Ni še dosti znano članom S. N. P. J. po bližnih naselbinah, da si je naša odraščena mladina ustanovila svoje društvo s sedežem v Armi, Kans., ki bo poslovalo izkključno v angleškem jeziku.

Ker bi bilo nepraktično ustanovljati taka društva v vsaki mali naselbini, se je ustanovilo društvo v sredini severnih naselbin v Armi, ki naj bi uključevalo še naselbine, kot Gross, Croweburg, Breezy Hill, Franklin i. t.d., to je v okrožju 5 ali 6 milj. Člani, kateri imate odrastle sinove in hčere, priporočajte jim, naj pristopijo v novo društvo, neoziraje se, ako so že člani S. N. P. J. ali ne. Društvo ima vse pogoje, da postane v kratkem času najmočnejše izmed društev S. N. P. J. v Kansasu.

Kot vsaka dobra stvar, je tudi to gibanje naletelo na nasprotnike, in sicer med lastnimi člani S. N. P. J. Toda teh je malo. Večina se zaveda važnosti ustanovljenja takih društev za jednoto in gre mladini v vseh ozirih na roko. Hvale vreden sklep je naredilo društvo št. 434 v Armi, ki je daroval društvu mladine $10 iz svoje blagajne.

Skrajni čas je, da posvetimo več pozornosti vprašanju, kako obdržati v organizaciji mladino, ko dopolni 16 leto. Znano mi je, da je v teku zadnjih štirih mesecev samo pri enemu izmed tukajšnih društev izstopilo 8 takih mladih članov, ker jih nismo znali obdržati v organizaciji. Šli so v angleška društva kot so Moose, Eagle, itd., ki znajo boljše pridobiti mladino v svoj delokrog, s tem da jim nudijo vsakovrstne zabave.

V soboto 26-tega marca zvečer priredi novo društvo svojo prvo veselico in sicer se vrši v Breezy Hill v navadni dvorani. Uljudno se toraj vabijo vsi prijatelji tega gibanja da posetijo veselico ta večer, in tako pomagajo dobri stvari na noge. Predsednik novega društva je Herman Mlinaric iz Arma (ki obiskuje zadnje leto Arma High School) in tajnik Steve Dudas jr. iz Arma. — **Anton Šular.**

Dopis iz Power Pointa.

V zadnjem dopisu sem poročal samo slabe novice, zdaj hočem pa same vesele. Naše društvo št. 358 S. N. P. J. je priredilo domačo zabavo pri bratu J. Poženelu 26. febr., ki se je zelo dobro obnesla, tako da je društvena blagajna narasla nekaj čez stotak. Ne morem kot predsednik društva, da bi se ne zahvalil vsem bratom in sestram za tako velik obisk in požrtvovanje. Lepa hvala east palestinčanom za tako veliko udeležbo. Tudi ne smem pozabiti bratov in rojakov iz Bartona, Ohio, ki so oddaljeni kakih 60 milj. Že na veliko veselicah sem bil, a tako zadovoljnih obrazov že nisem dolgo videl kot so bili tukaj. Celo jaz kot star farmar se nisem mogel ločiti do pozne ure zjutraj. Komaj sem se malo odpočil, zopet me brat J. Poženel povabi, naj pridem s svojim "orkestrom" na pustni večer na veselico, katero so priredile naše članice. Malo sem premišljeval, ali bi se podal z mojo liziko na tako slabo pot, a korajža tudi nekaj velja. Slabši nočem biti za ženske kot sem bil za moške. Zopet se prične zabava, od katere povem le nekaj, vsega pa ne. Samo toliko rečem, kdor ženske pozna, že ve, kaj znajo. Tu ni bilo samo pijače, tu je bilo vsakovrstnega prigrizka od kranjskega boba do angleškega "punking paja" in to se je nadaljevalo do poznega jutra. Še ne bi bil konec, če bi mi ne opešali moji mali "muzikanti." Opazil sem na obeh zabavah, da je vsak rad vesel, naj bo star ali mlad, zato vam kličem, le veselje in bratstvo in držimo skupaj kot eden član!

Nadaljujmo z delom za napredek v naši organizaciji in za našo naselbino. Pozdrav! — **J. Bergant.**

Agitirajte za "Prosveto"!

A. Mlinuš:

Slovenščina pa naše časopisje

Da časopisi ne vplivajo ugodno na jezik, je znano. Niti eden ne piše pravilno slovnično, kaj šele besedoslovno, in takšno slovenščino čita občinstvo dan na dan in si prisvaja vse napake. Uredniki so preobloženi, ker ima vsak list ogromno gradiva in različne sotrudnike. Komaj zmagujejo spise v stvarnem oziru, ne preostaja jim torej časa za pregledovanje jezika. Za to delo bi morali imeti izobražene pomočnike, ki bi brzo odpravljali slovnične in besedne pogreške. Nikakor ni prav, da se po listih šćeperijo napake, kakor "pred dvemi leti", "hiša z dvemi stanovanji"; sklanjati bi moral vendarle znati vsak pisec, saj je hodil v šolo. Morebiti se ne motim, da šola ne izpolnjuje dovolj svoje dolžnosti napram slovenščini, da učitelji premalo pazijo na pravilnost jezika pri govorjenju in pisanju. Tudi je mogoče, da se nekateri mislijo s takimi oblikami bližati srbščini ali hrvaščini. Pa se jako motijo, kajti teh jezikov množina se glasi vse drugače. Glede izrazov je še hujše. Za nemščino lazimo, da je sramotno, a ne samo mi, Srbi in Hrvati v svojih časopisih in še veliko bolj. Njih časopisnega jezika ne smemo posnemati.

Pokazati hočem le nekaj najbolj dišečih cvetk z vrta časopisne "slovenščine".

Grd germanizem je beseda "slediti" za nemško "folgen"; za nočjo sledi jutro, za petjem je sledila predstava, potem slede vrsta gred — pravilno: za nočjo nastopi, napoči jutro, za petjem je bila predstava, potem je vrsta gred, se vrste grede.

Grozno sta se razmahnili besedi: "izgledati", "izgled": stvar izgleda drugače, izgleda nevarno, ni izgleda za dobro letino, nima izgleda za službo — pravilno: stvar je drugačna, nevarno je, ni upanja, nade za dobro letino, ne kaže dobra letina, ni kazno za dobro letino, nima upanja za službo, ne more se nadejati službe. Germanizem je tudi beseda "odgovarjati" za nemški "entsprechen". Za to imamo izraze: primeren, prikladen, ujemati, skladati se.

Doslovno je prevedena nemška beseda "ausbleiben" z 'izostati" s prav po nepotrebnem. Naj navedem vzporedne zglede: učenec je izostal iz šole — učenec ni prišel, ga ni bilo v šolo; učenec je izostal iz zavoda — je zapustil zavod, odšel iz njega; letos so izostala darila — letos ni bilo daril, niso došla darila; vsi so prišli, on pa je izostal — njega pa ni bilo, on pa ni prišel; ker ni bilo prostora je izostal spis; prerokovali so lepo vreme, pa je izostalo — pa ga ni bilo....

Čudno je, da celo izobraženci, ki so se učili latinščine, ne razločujejo glagolov "rabiti" in "potrebovati". Rabiti je toliko kot uporabljati, rabim torej to, kar imam, potrebujem pa to, česar nimam. Kako morem tedaj reči: rabim denar, ko ga nimam!

Jako kazi jezik beseda "tvoriti" za nemško "bilden" n. pr. pretežno večino posetnikov koč tvorijo dijaki, tobakova industrija tvori izdaten vir dohodkov — pravilno velika večina.... so dijaki, tobakova industrija je vir dohodkov.

Enako je grdo nemškovanje z besedo "slučaj": v slučaju če, v slučaju slabega vremena. Pri pogojnih stavkih zadostuje samo "če", "ako", časovne prislove pa izražamo s predlogom "ob": ob slabem vremenu.

Glagol "biti" ne ugaja več mnogim novodobnim Slovencem in pišejo raje "stati". Tako sem čital celo v odličnem listu v nekem slavnostnem govoru: čast, ki mi stoji na razpolago — namestu: ki mi je na razpolago. Vsi vprek pa pišejo: reč stoji slabo, na mesto reč kaže slabo ali slabo je za reč. Glagol "biti" ima v slovenščini jako razsežno rabo. Moramo se ga držati in se ogibati tujke "stati".

Vojna je zanesla k nam tudi reklo: odločitev "pade", je "padla". Pišimo vendar: odloči se, odločilo se je! Beseda "potom" poleg samostalnika v drugega sklonu je popolnoma nepotrebna. Zašla je tudi preko nemščine v naš jezik. Zadostuje izražanje s predlogi "s", "z" in "po": potom strojev — s stroji.

Po časopisih se je razpasla cela sedanjika nedovršenih glagolov za prihodni čas. Tako pišejo celo listi, ki jih urejujejo šolniki, učitelji slovenskega jezika in tako čitamo sedaj pozsod: občni zbor se vrši v soboto, društvo ima občni zbor ali zborovanje v četrtek, pogreb se vrši v nedeljo . . . Tu je na mestu le prihodnji čas: bo, se bo vršil bo zborovalo. Ta napaka je tako očitna da se je vsak, ki ima količkaj čuta za slovenščino, lahko ogiblje. In če je šolniki zagrešujejo, je še bolj čudno, saj imajo vendar v šoli priliko, da jih ta napaka neštevilnokrat v oči zbode pri popravljanju nalog. Če se kedaj gibljem okoli kake srednje šole, tudi slišim take future: popoldne pišemo latinsko nalogo. Tako govore dijaki in dijakinje. Na to bi morali biti pozorni tudi njih učitelji. Iz nemščine je posneta beseda: "dah", podan" v taki-le rabi: če so dani podani pogoji zato, pravilno: če so pogoji za to, če je pogojev za to.

Tudi beseda "predstoječ" je dosleden prevod "vorstehend". To izražamo slovensko z besedami, sprednji, zgornji, tu, to.

Iz nemščine imamo tudi glagol "predvideti", "predvidevati", n. pr. ustava predvideva decentralizacijo uprave, slovensko: ustava določa . . . Pogrešno je tudi izražanje: bolan je "na" jetiki, umrl je "na" pljučnici, "na" posledicah operacije. Tu je rabiti le predlog "za" s šestim sklonom.

Jako grdi jezik raba predlogov z različnimi skloni v taki zvezi: pred in po službi. Pisati je treba: pred službo in po službi, ali pred službo in po njej.

Iz srb. ali hrv. so zanesli časopisi tudi besedo 'pravo" v pomenu "pravica" n. pr.: imam pravo na dopust; slovensko je vendar: imam pravico za dopust ali do dopusta.

Iz srbščine ali hrvaščine jemljimo, česar nimamo, če je mogoče. Bogatiti smemo jezik, ne pa kvariti ga. Lahko s ponosom rečemo, da je slovenski jezik sam na sebi jako bogat in že toliko vsestransko izobražen in izpopolnjen, da nam ni treba hoditi na posodo. Žal, da se novejši pisci premalo ozirajo na besedne zaklade, ki jih imamo na razpolago, da jih celo nič ne poznajo in v svoji nevednosti samovoljno kujejo nove izraze, ki ne ustrezajo niti pojmom niti slovenskemu jeziku. Vsak pisatelj, zlasti pa strokovnjak, bi moral poznati vso dotično slovensko literaturo in bi moral najprej iz nje zajemati že ustanovljene izraze, ne pa kar na novo delati druge. Na ta način je vse delo prejšnjih delavcev ničevo, dasi je morebiti najboljša podlaga nadaljnemu snovanju terminov. Koliko piscev in pisateljev je, ki jim je tuj Pleteršnikov slovensko-nemški slovar. Profesor Podkrajšek je s pomočjo sotrudnikov tudi sestavil jako obširno terminologijo za razne obrti in druge stroke. Kakor kaže, bo tudi trud jalov. Mlajši rod rad prezira vse, kar so ustvarili starejši resni delavci.

Nekaj časa že se javlja nova prikazen po vseh časopisih: določne oblike pridevnikov na mestih, kjer so edino pravilne, so izginile, celo poleg kazalnega zaimka. Sedaj ne pišejo več: ta lepi cvet, nego ta lep cvet. Čudno, da so to novost uvedli prav vsi časopisi, kakor da so se domenili. Radoveden sem, kaj jih je napotilo do tega. Tako ne minejo vedne izpremembe v našem jeziku, da se nikakor ne more ustanoviti. Kdo naj to valovanje ustavi? Kam plovemo z njim?

Kakor vsem, si tudi nismo edini v pravopisu. Čitamo "bralec" in "bravec", "volilec" in 'volivec', tako po različni teoriji. Ker morebiti ni znano, naj povem, da je bilo uredniku slovensko-nemškega slovarja pokojnemu prof. Pleteršniku žal, da se je vdal Škrabcu in uvedel obrazilo "vec'. Njegov slovar torej ne more biti opora tistim, ki tako goreče zagovarjajo to obrazilo. Zakaj nismo ostali pri obliki "-lec", ki je bila že vkoreninjena v vsem slovstvu in še velja po vseh šolskih knjigah za osnovne, srednje in strokovne šole? Samo razdiranje tega, kar je trdno stalo, namesto trdnosti pa padanje, cepljenje in omahovanje! Nikakor ni čestitati forumu, ki to odobrava. Če bratom Čehom prija obrazilo "-lec", zakaj bi ga mi zametali? Imamo pa za to obliko oporek tudi v belokranjščini. Nekateri listi uhajajo sedaj še dalje. Pišejo namreč tudi "voliven" i. t. d. To pa je popolnoma napačno, ker se osnova teh oblik končuje na "l". Prof. Breznik naj bi dotične pisatelje o tem poučil, morebiti bo njegova beseda kaj zalegla. V teh rečeh ne smemo biti popustljivi.

Naj končam z željo, da bi se časopisi ogibali napak, kakršnih sem le nekoliko navedel, in stremljenja, ki se javlja v mlajšem rodu. Časopisje ima veliko moč, naj jo torej uporablja v prid lepemu slovenskemu jeziku! Govoril sem že o šoli. Tudi vsi učni zavodi naj intenzivneje goje pravilno izražanje, da bo mladi narod popolnoma vešč jezika.

Še en činitelj je, ki bi lahko jako pospeševal napredek našega jezika, ozir. oviral njegov napačni razvoj. Pokojni prof. Štrekelj je učil na graški univerzi slovenske akademike na podlagi naših šasopisov pravilne slovenščine, celo inserate je z njimi prerešetaval. Naj bi tudi slavisti na ljubljanski univerzi osnovali primerne tečaje za slovenščino! S takim praktičnim udejstvovanjem bi veliko pripomogli k pravilnemu izražanju jezika, kajti s samo teorijo se malo doseže. Slušatelji bi s konkretnim razkazovanjem spisov spoznali ustroj in gradivo slovenskega jezika, da jim bo potem lahko pravilno izražati najrazličnejše misli. Jezik je tudi orodje. Kdor ga dodobra pozna, ga uspešno rabi in mu nikdar ne dela preglavice.

Nenavadna zgodnja vročina.

Chicago, 17. marca.—Kot smo že včeraj poročali, je v tej okolici nastopila zgodnja spomlad, spomladno vreme previaduje že par tednov. V sredo je toplomer kazal 71 stopinj v Chicagu. Taka vročina je za ta čas v marcu nenormalna, ker skoro se ni kaj takega pripetilo v zgodovini Chicaga, da bi živo srebro priplezalo tako visoko v toplomeru. Vremenski prerok pa napoveduje za prihodnjih par dni normalno toploto za okolico.

Tekma ponudb za predsednikove počitnice.

Fon du Lac, Wis.—Razkošna vila v bližini tega mesta je bila ponujena Coolidgu, ako hoče prebiti tam svoje poletne počitnice. Svojo vilo sta ponudila predsedniku tudi znana filmska igralca Mary Pickford in njen mož Fairbanks iz Hollywooda, Californija. Ponudbe prihajajo še iz drugih krajev unije. Želo se zanimajo za človeka, ki ima vsega dovolj, siromaka pa puste na cesti pogniti. In vsi smo bili "ustvarjeni po božji podobi!"

Širjenje državnih cest.

Chicago.—Governor Small države Illinois je gotov, da se takoj prične s širjenjem državnih cest. Posebno vidi on potrebo razširiti državno cesto št. 64, ki bo tlakovana in razširjena. Merila bo v širočini 40 čevljev. V načrtu je še več drugih glavnih državnih cest za razširjenje. V ta namen je država izdala bonde v veljavi sto tisoč milijonov dolarjev.

Želite imeti ptice pevke na vrtu?

Mineral Point, Wis.—Ako si želite imeti ptice pevke na vašem vrtu, tedaj morate posejati na gredice pesnega semena, ki jih privabi na vaš vrt, da vam bodo prepevale in kratek čas delale. To vam priporoča dr. Charles Ross iz Mineral Pointa, Wisconsin, ki je izkušen v vrtnarstvu in je ljubitelj rastlin in ptičev pevcev.

ŽARKOMET

Kompliment iz Milwaukeeja.

Preljubi "Žarkomet",
oglašam se spet
zaradi te kolone,
ki list brez nje utone.
Kaj bila bi "Prosveta"
brez tebe, "Žarkometa"?
Veliko je ljudi,
ki lista ne bi čitali.
Imaš veliko prijateljev
in dosti neprijateljev.
Med prvimi sem tudi jaz,
ki rad te čitam vsaki čas.
Ko pridem z dela truden,
mi "Žarkomet" je buden:
takoj me razvedri,
ker tukaj dobre so stvari.
In ko prečitam "Žarkomet",
sem dobre volje spet.
Če ne bi bilo "Žarkometa"—
good-bye "Prosveta"!

Ljubitel Žarkometa,
Milwaukee, Wis.

* * *

Uganka, pošlji nagrade!

Na uganko, katero je zastavil Max F. Rolih iz So. San Francisca, Cal., dne 11. marca, je prišlo do danes 24 odgovorov, ki se glase vsi enako: Pogrebnik. — Prva dva odgovora sta prišla hkrati od dveh čitateljic, torej sta obe deležni nagrade. To sta: Miss Ann E. Kramer, 5503 W. 24th Place, Cicero, Ill. in Pauline Drzich, 2955 N. Robey St., Chicago, Ill. Zadnja piše: "Naj bo stara ali mlada, vsaka ima 'box of candy' rada. Zato sem jaz takoj rekla, kadar Coolidge umrje, dajte tisto delo g. Grdinu iz Clevelanda."

Večina drugih rešiteljev se pa ne strinja s Paulino, ker pišejo: "Dajte tisto delo vsakemu, samo našemu Grdinatu ne." Ker je bila uganka zastavljena v angleškem, se je oglasilo največ naše mladine in vsi so jo pravilno rešili. Škoda, ker prijatelj Rolih nima toliko nagrad.

* * *

Nasvet za potnike.

Dragi popotniki! Ako vas romarska pot nanese skozi Joliet, preskrbite si kitaro in pilo za vsak slučaj . . .

* * *

Bogata vdova ima prijateljico.

Iz No. Braddocka, Pa.: Bogata vdova ni pisala resnice. Nihče ji ni grozil, da jo da zapreti radi tega, ker je vdova, pač pa bi zaslužila, ker se je norčevala za podporo, katere ni potrebna. Vdova naj pometa pred svojim pragom.—Trpinova žena.

* * *

Tudi v Minnesoti postaja gorko.

Dragi Žarkomet! Posveti večkrat v Minnesirotó pa boš videl, kako se tukaj ženijo. Tudi verna Špela se je omožila . . . Tretjega moža je dobila . . . In takoj ga hoče zatajiti, oh, kaj pač to more biti!—Slon.

* * *

Svinjarija nosi groš.

Frančiškani in drugi kaplani žive in se rede samo od grehov drugih ljudi. Obilo grehov — veliko pezov in penezov.—Plot iz Indianapolisa.

* * *

Dobra novica iz Kansasa.

Neki bolnik je prodal palico. "Teker" je kupec. Bog mu daj srečo, da bi vse pokupil!—J. B.

* * *

Odgovor "Krtačici".

Kdaj se pa pijanka spreobrne? Kadar, Marička, rešiš to uganko, dobiš odgovor tudi na svojo, ki se glasi: Kdaj se pijanec spreobrne? Te pozdravlja—Indianer.

K. T. B.

Chicago postane središče zrakoplavstva.

Chicago.—Bivši čikaški advokat W. McCracken, sedaj pomožni tajnik zrakoplavstva, je urgiral Čikažane snoči na zborovanju inženirjev, naj podvzamejo vse korake, napnejo vse sile, da postane Chicago središče ameriškega zrakoplovstva. V ta namen naj bi mesto zgradilo potrebne prostore za letališča, kajti Chicago ima logično najboljšo lego iz vseh ozirov, postati zrakoplovno središče.

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENCI."

Politični pregled po Jugoslaviji

KLERIKALCI V OPOZICIJI LETA 1921 do 1925.

(Izvirno Prosveti.)

Vkljub terorju so volitve v konstituanto prinesle silen poraz vladajočim strankam, med njimi tudi klerikalni v Sloveniji. V Ljubljani so padli na 20%, dočim so socialistične frakcije porasle od 8% pred. vojno—vojno na 34%. Socialistične frakcije, dasiravno so šle razdvojene v volitve, so dobile več glasov kot S. L. S. Tudi kmečka stranka, ki je prvič nastopila, je vzela s prvim naskokom polovico klerikalnih vasi. Od 419 poslancev so priborile delavsko-kmečke republikanske stranke skoraj polovico blizu 200 poslancev leta 1920.

Ko so ta poraz videli klerikalni voditelji, so takoj prešli v opozicijo. Iz dosedanjih navdušenih centralistov, so postali čez noč borci za avtonomijo. Iz dosedanjih za kapitalizem navdušenih gromovnikov, hujskačev na vojno, "Srbe na vrbe", so postali naenkrat ponižni krščanski socialisti"! Tako so glasovali proti "obznani", proti zakonu o zaščiti države in proti Vidovdanski ustavi.

Toda ta njihova opozicijonalna politika ni bila načelna in iskrena, temveč preračunana na zavajanje množic, na demagogijo. Ker je bil delavski pokret pod terorjem silno potlačen in razbit, se je res posrečilo klerikalnim voditeljem pridobiti zopet ljudstvo s svojo opozicionalno gonjo. Njim je šla na roko oportunistična politika mladih neizkušenih kmetijcev, ki so šli na limance kapitalističnim lisjakom ter tako silno izgubili pri ljudstvu.

Da ta klerikalna opozicionalna politika ni bila iskrena, bomo videli iz njihove politike leta 1925, ko so brez vsakih garancij in ne da bi dobili kaj za avtonomijo slovenskih in hrvaških dežel, vskočili v vlado in tam še pomagali centralizirati istotako, kot so to delali v Beogradu leta 1918, 1919 in 1920.

V parlamentu se je odigral prizor, ki ostane nepozabljiv. Vlada je ves čas in vsa leta na ponovne interpelacije o batinaškem postopanju policije odgovarjala, da batinanja ni bilo, da so interpelacije opozicije demagoške, da se dela sploh samo po zakonu, in ta stereotipna pesem se je ponavljala in ponavljala, dasi je ves svet vedel, da je batinaštvo v južnih krajih alfa in omega volilne politike in sploh politike. Takrat se pa Uzunovićevi vladi ni posrečilo, rešiti se z advokatskimi knifi odgovornosti in interpelacije o batinaštvu. Demokratski poslanci Davidovićeve skupine so kratkomalo pripeljali v narodno skupščino od beligrajskega policijskega uradnika do krvi izbitega in izmrcvarjenega nastavljenca beligrajske mestne občine. Pogled na ono, z brutalno silo izmrcvarjeno telo, je naravnost grozno učinkoval. Naša skupščina je videla že težke prizore, toda nekaj podobnega še nikoli. Vlada je morala pobegniti iz skupščinske dvorane, seja je bila prekinjena. Več dam na galeriji pa omedlelo. Sodni dan za vlado. A takih izbatinanih ljudi je bilo v naši državi na stotine. Sedaj govore o verjetnosti vladne krize. Mi se pa vprašamo: Ali more SLS še sodelovati v taki vladi?

Denuncijanti na delu. V Sočanju je pri nekaterih osebah in celo takih, ki bi rade imele še vpliv pri delavstvu, denucijantstvo prirojena lastnost. Nedavno so bile izvršene dve take denunciacije na pristojnih mestih in osebnih koristolovstev. Pred nekaj dnevi pa si je isti dovolil denuncirati pri tovarniški upravi sodr. Primožiča na podel in lažnjiv način. Oseba pride za to judeževo delo pred javno sodbo.

Izseljevanje v Kanado. Od lanske jeseni do letos februarja je prenahalo izseljevanje v Kanado. Sedaj pa se je pričela zopet precej živahna sezona za izseljevanje. Pred enim tednom se je odpeljalo z ljubljanskega glavnega kolodvora kar 70 krepkih kmetskih mladeničev, ki so vsi odhajali v kanadske gozdove. Izseljenci so večinoma iz kočevskega okraja. Za Kanado so sposobni le krepki mladeniči, ki so vajeni težkega gozdnega dela. Kakor nam merodajni faktorji zatrjujejo, je za prihodnje dni aviziran večji transport izseljencev. V kratkem se izseli iz omenjenih krajev okoli 400 mladih kmečkih sil v Kanado. Izseljevanje je letošnjo spomlad doseglo rekord. Iz Kanade prihajajo poročila, ki opisujejo težaven položaj gozdarjev v Kanadi.

Potrjena sodba proti zagrebškim komunistom. Stol sedmorice v Zagrebu je zavrnil priziv in ničnostno protožbo, ki so jo vložili proti sodbi zagrebškega sodišča komunisti Jurij Korošec, Dragomir Sakorić in Mustaf Begić, ki so bili obsojeni na tri leta ječe radi komunistične propagande. Odpravljeni bodo v kaznilnico v Lepoglavi. Dosedanji zapor se jim ne računa v kazen.

Gospodarstvo TPD. v številkah. Število rudarjev in paznikov, zaposlenih pri TPD., je znašalo l. 1925. povprečno 12,500 na mesec, l. 1926. pa 9500. Produkcija premoga je znašala leta 1925 in 1926. toliko, da je bila razlika med mesečno produkcijo povprečno 15,000 ton, medtem ko je bila meseca decembra lanskega leta za 22,716 ton večja od decembra l. 1925. Kljub povečanju produkcije v zadnjih mesecih pa je število rudarjev in paznikov za 3000 manjše. Če upoštevamo, kako se je zmanjšalo število rudarjev in paznikov, kako so se reducirale rudarske mezde in kako se čezdalje bolj dviga produkcija premoga od novembra lanskega leta dalje, vidimo da ni TPD. še nikdar tako racijonalno gospodarila sebi v korist in delavstvu v škodo, kakor gospodari zadnje čase.

Umrli so v Trbovljah: Silvestra Erculj, hči delavca, 16 mesecev, Loke 367; Alojzij Abram, sin delavca, 3 mesece, Loke 332; Ana Tomzel, zasebnica, 73 let, Loke 410; Jože Judež, rudar, 46 let, Loke 51; Ivan Klukej, rudar, 26 let, Loke 244; Ferdinand Jelen, rudar, 48 let, Loke 83; Ludvik Hauptman, sin rudarja, 2 uri, Retje 66.

Upokojitve rudarjev v Hrastniku. Po dr. Žerjavovem pravilniku so bili upokojeni pri Bratovski sklednici v Hrastniku: Jože Kačič, 26 let star, 234.71 Din na mesec; Emil Pevc, 24 let, 270.87 Din; Valentin Kandolf, 51 let, 795 Din; Jakob Skobe, 55 let, 800 Din; Anton Šircelj, 54 let, 785 Din, Leopold Govejšek, 42 let, 697 Din; Avgust Ratajc, 45 let, 558 Din; Jurij Kopša, 51 let, 696 Din.

Zopet smrtna nesreča v rudniku Trbovlje. Dne 20. febr. je ogromna rudarska množica spremila k zadnjemu počitku svojega smrtno ponesrečenega sodelavca Klukeja Ivana, kateri je postal žrtev brezmejnega izkoriščenvanja. Nesreča se je dogodila na sledeči način: Ponesrečenec je bil zaposlen kot zavirač pri jamskem vlaku, ki ga vlači bencinska lokomotiva. Ker se je pa v drugi polovici šihte napolnilo toliko vozičkov, da ni več mogla ena lokomotiva odvažati polne in dovažati prazne vozičke, je jamski paznik zaukazal, naj se vzame v obrat še druga lokomotiva, naj jo vodi Klukej, ki še ni izprašan vodja lokomotive, kar je po zakonu strogo prepovedano. Prvo lokomotivo je vodil izprašan vodja lokomotive in mu je paznik dodelil tudi zavirača. K drugi pa, ki jo je vodil ponesrečenec, ni bil dodeljen niti zavirač, tako da je bil popolnoma sam pri celem vlaku. V jamah se nahajajo na več mestih vetrovna vrata, ki služijo napeljanju zraka po določenih jamah. Ta vrata je treba odpirati in jih navadno odpira zavirač, ker pa tega ni bilo, jih je moral vodja lokomotive sam. Tako je tudi ponesrečenec sam šel odpirati vrata, pustil lokomotivo v obratu, katera ga je pritisnila s tako silo ob vrata, da je bil na mestu mrtev. V prejšnjem času, ko so se predpisi službeno policijskega reda še upoštevali, so bili pri vseh vratah nastavljeni mladi delavci; ki so jih odpirali in zapirali. Danes pa, ko rudarska oblast sploh ne vrši takozvane jamske inšpekcije, je naravno, da TPD ne gleda mnogo na varnostne naprave in tozadevne predpise. Saj je pač dobiček prvo, potem šele življenje rudarjev. Sploh so nesreče vsled brezmejne "antrajberije" sedaj pri TPD na dnevnem redu. Radovedni smo, kaj poreče k temu rudarska oblast, ali bo poklicala krivce na odgovornost ter ukrenila za nadalje, da se taki in enaki slučaji ne bodo več ponavljali. Ponovno pa zahtevamo, da se uvedejo v obratu jamski nadzorniki, ki morajo biti od delavstva izvoljeni in od rudnika neodvisni in katerih odredbam se bo morala družba pokoravati. Edino na ta način je mogoče priti v okom vsem onim nedostatkom, ki danes zahtevajo toliko nedolžnih človeških žrtev.

Število zadrug v novomeškem okraju. Vseh kmetijskih in gospodarskih zadrug po zakonu iz l. 1873 je v novomeškem okraju 40. Med temi so večinoma same hranilnice in posojilnice, ki so v rokah SLS. Radi tega je tudi razumljivo visoko število glasov za klerikalce. Od zadrug niso delovale: Klemenčičeva "Vzajemnost" v Novem mestu, Elektrarna "Dvor" v Toplicah, Prva gradbena zadruga v Gornji Straži in Kmetijsko društvo v Selih pri Šumberku.

Akcija proti Maksimoviću razburja precej beograjsko politično javnost in zlasti radikalno stranko, v kateri ga tudi nimajo vsi posebno radi, kjer se pa dela vendar na tem, da se ga reši. Opozicija bo v narod. skupščini izglasovala Maksimoviću nezaupnico, in če ne bo vladna večina v celoti glasovala zanj, bo moral demisionirati. Tako izgleda, da bodo morali klerikalni poslanci s svojimi glasovi rešiti tudi Maksimovića, kakor so že rešili tudi Rade Pašića.

Bančni zavodi so na vprašanje, da-li niso obresti na izposojene svote odločno previsoke, odgovorili, da se je obrestna mera v resnici visoka, da pa ne more biti nižja, ker so socialno politične dajatve za zaposleni personal in davčne zahteve vlade tako visoke, da naše siromašne banke komaj zmorejo vse izdatke in da se v današnjih razmerah o kakem znižanju obrestne mere ne more niti govoriti. Modro so se odrezale naše banke, zlasti zato, ker so previdno opustile povedati, koliko si vzlic ogromnim omenjenim dajatvam lahko vsako leto razdelijo na dobičku, na tantijemah in na siromašnih plačah svojim ravnateljem. Zdi se, da se naše banke le nočejo povrniti k normalnejšemu računanju dobička za svoje akcionarje, upravne svetnike in ravnatelje. Bančnemu podrejenemu osobju so sicer že zdavnaj znižali plače, da se bo dodobrega zavedal vsak mesec in vsak dan, da so časi visoke konjukture prišli, in bi se sedaj še socialno zavarovalnih dajatev radi odkrižali, sami pa nočejo popuščati na visokih obrestih in na visokih letnih dobičkih. Izgovor s konkurzi in krizami bankarstva je jalov, večina bank je bankrotirala vsled ponesrečenih špekulacij, katerih izgube ne bi mogle niti dvakrat višje obresti pokriti. V jastrebško poslovanje patriotskih jugoslovanskih bank, ki se žirirajo v javnosti kot izkoriščana jagnjeta, bo treba enkrat temeljito pogledati.

Umrl je v Štepanji vasi pri Ljubljani Franc Zorc, soboslikarski mojster.

Umrl je v Hrastniku 60 let stari vrtnar Peter Hadolin, uslužben pri kemični tovarni. Pokojnik je uredil vse večje vrtove v Hrastniku in je bil daleč na okoli znan po svoji ljubezni do rož in cvetja.

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

IZ PRIMORJA

Italijanska šola. V Podgradu se starši pritožujejo, da otroci nimajo nobenega veselja do šole, pa ga tudi ne morejo imeti. Šola je tuja in postopa se tam z njimi tako, da vsak dan komaj čakajo konca šolskega pouka, ki je pa tak, da otroci nič ne znajo. Prepevati in plesati jih učijo z največjo vnemo, tudi pretepajo jih pridno, pravi nekdanji šolski pouk pa je v italijanski šoli neznan pojem.

Radi poškodovanja vojnega materijala. Ivan, Anton in Alojzij Peternel ter Anton Blažič so bili obtoženi, da so si prilastili koncem 1923 na Kanalskem par topov, ki so last vojaške uprave, da so napravili erarju škode dve stotisoč lir, ker so one topove razstrelili, in končno da niso naznanili oblasti, da imajo osem vreč želatine. Tri leta so se bavili s to reč jo na sodišču v Gorici. Pri razpravi so bili obtoženci oproščeni, ker se je pokazalo, da je bila ovadba skrajno pretirana in si niso Kanalci prilastili nikakeka italijanskega topa. Po sodnijah v Julijski Krajini je mnogo preveč preiskav in razprav proti "drugorodcem." Včasi so gospodje sodniki v zadregi, za kaj in kako bi obsodili drugorodne obtožence; oprostilne razsodbe izrekajo bolj neradi.

Obsodba radi štrajka. V Kopru se je vršila razprava proti 8. delavkam iz Izole, ker so štrajkale. Očitalo se jim je tudi, da so vršile nasilje, ali to ni bilo res in državni pravdnik je zahteval obsodbo zgolj radi tega, ker so obtožene delavke štrajkale. Sodni dvor je ugodil njegovi zahtevi in obsodil delavke, ker so štrajkale, na globo od 35 do 83 lir, toda pogojno. Štrajkati je v Italiji prepovedano.

Ženo je zaklal, ker mu ni napravila večerje. Ivan Buškolić doma iz Zadra, je delavec v Puli. S svojo ženo Simeono je živel dolgo vrsto let v miru. Sedaj na stara leta si je poskrbela neko službo. Mož ji je prigovarjal, da naj jo pusti in se peča zopet z gospodinjstvom, ker že on dovolj zasluži. Ona pa ni hotela in mož je včasih večerjal suh kruh. Neki večer sta se skregala, ona mu je vrgla neko reč v glavo, na kar je on skočil nad njo z nožem. V bolnici je umrla. Pred poroto v Puli je bil Buškolić obsojen na osem let in 3 mesece zapora.

Molitev za duceja! Molitev, ki jo mora slovenska deca na Primorskem moliti pred poukom—:

On je pripeljal Domovino na pot Slave in Dela.

Prosimo te, o Gospod, čuvaj ga!

On je razglasil ime Domovine po vseh potih Sveta, Morjih in Nebu.

Prosimo te, o Gospod, čuvaj ga!

On je vžgal v srcih novo Ljubezen do Zvestobe, spoštovanje Mrtvih, občudovanje za Velike in plemenite.

Prosimo te, o Gospod, čuvaj ga!

On je vlil v nas zavest naše Bitnosti in ponos za to, ker se smemo nazivati Italijani.

Prosimo te, o Gospod, čuvaj ga!

V Slavo in poveličanje Domovine daj, da dopolni tu na zemlji svoje poslanstvo.

Gospod! Molimo Te, ohrani nam ga!

Silo za ognjilo v Parizu.

Pariz, 17. marca. — Katoliški duhoven po imenu Bethlehem, velik sovražnik izpodrecane literature, je obsodil na smrt vse časopise in revije, ki prinašajo slike nagih teles. Nato se je sam postavil za rablja. Šel je na ulico k prvi stojnici časopisov, pograbil več "svinjskih" revij in jih raztrgal na kosce. Duhoven je bil aretiran in pripeljan pred sodnika. Istočasno je policija privedla drugega "eksekutorja", mladega modernističnega pisatelja, ki je prej videl, kaj je delal duhoven, nakar je v reprisalijah stopil v prodajalnico verske literature in raztrgal več cerkvenih publikacij na drobne kosce. Sodnik je oba ekstremista obsodil na 11 frankov denarne kazni.

Prosperiteta pa taka — za koga?

Tedenski zaslužek tekstilnega delavca je znašal v prošlem letu celih $18. Številke so prirejene od vladnega urada.

Washington.—Delavci, ki so delali zadnje leto v bombažnih tovarnah, so prejemali zelo velike plače ob koncu tedna—celih osemnajst dolarjev je bila njih tedenska plača! Lep zaslužek za očeta družine! Kaj naj počne s tako veliko plačo? Naj jo da za hrano ali za obleko? To tudi ni dovolj za hrano, če je v družini —in v večjih slučajih jih je— več otrok, ki pohajajo še v šolo in si še sami ne morajo služiti kruha. Otroke pa mora imeti vsaka pošetna družina, najmanj pol ducata, ker cerkve tako zapovedujejo. Pa tudi tovarnarji temu ne oporekajo, ker vedo, da bodo imeli več delavcev na izbero, kateri ne bodo znali sami misliti, ker ne bodo imeli časa ne prilike za izobrazbo.

Osemnajst dolarjev tedenske plače! To pride na dan $3.11, ali na mesec $81. To je ravno $2.20 manj na teden kot je predel tekstilni delavec v teh tovarnah leta 1924. Ženske so pa prejele povprečno $15.80 na teden; kar znaša nekaj centov več kot $68 na mesec.

Te številke je priredil vladni delavski biroj v Washingtonu, ki je proučeval razmere in mezdo med tekstilnimi delavci in delavkami v bombažni industriji.

Le malo število, kakih 25 delavcev, je bilo tako srečnih, da so prejemali po $30 na teden. Toda ti delavci so bili izučeni pri gotovih posebnih delih, za katera se ne da dobiti kar tako vsak dan sposobnega delavca, ki bi lahko pričel delati kadar bi ga kompanija nastavila. Torej radi tega malo večja mezda. So še nekatere grupe gotovih delavcev v teh tovarnah, ki so prejele po $26 tedenske plače. Toda te so tako v malem številu, da sploh ne pridejo vpoštev. In tudi trideset dolarjev na teden ni bogve kako velika tedenska plača v velikem mestu kot je New York.

Potem pa pridejo moralistični hinavci, ki zagovarjajo sedanji sistem družabnega reda, in se čudijo, ker je toliko zločinov in tatvin. Ali ne skrbe ti moralisti in pomagajo, da se take nečedne stvari pojavljajo v vedno večji meri? Ječe in smrtne kazni prav gotovo ne odpravijo zločinov. Treba je pričeti čistiti od spodaj gor in ne od zgoraj dol. Vzgajati je treba mladino v pravem duhu odgovornosti človečanstva. Tega pa se ne stori, če se pošlje otroka v zaduhle tovarne, kjer prejema plačo komaj toliko, da ima dovolj za boro hrano. Izobrazbe mu je treba. Njegov oče mora prejemati pošteno plačo za njegovo delo, da bo lahko svoje otroke vzgojil kot bi jih moral.

Taka je torej ta razupita prosperiteta, ki je je preveč po hišah bogatinov, da jih napravlja živala. V hišah delavca pa se nastanja beda, ki večkrat privede kakega člana družine v obup in končno v zapor radi zločina.

Spomladno vreme podvizalo industrije?

Chicago.—Spomladno vreme, pravijo čikaški industrijalci, je dalo vspodbuje vsem industrijam. Trdijo, da je delo v vseh industrijah dobilo novega zamaha, ker so naročila velika. Zgodnja spomlad je nositeljica dobrostanja. Toda industrijalci imajo vseeno velike dobičke, bilo lepo ali gro vreme, mezda pa je istotako nizka, bilo vreme lepo ali grdo. Seveda je več dela na spomlad kot pozimi.

Poplava preprečena.

Stevens Point, Wis. — Predvčerjšnjim se je posrečilo tukajšnjim prebivalcem preprečiti povodenj ko se je nabralo velike množine ledu na reki Wisconsin ter napravilo velik jez, da ni mogla voda naprej. K sreči so pravočasno prebili led, da je šel naprej po reki in povodenj je bila odstranjena.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati slovensko? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Kraljestvo francoske mode pade

Ženske so baje pripravljene na revolto proti francoski tiraniji mode, ki diktira že dolgo dobo let vsemu svetu.

New York.—Revolta—ne proti kratkim krilom ali pa za ženske hlače proti krilom—proti francoski modi na splošnem, ki je imela pod svojo oblastjo in še ima ves modni svet že dolgo vrsto let, se obljublja, kakor trdi ameriška sufragetka C. C. Catt.

V članku, ki je bil priobčen v magazinu "Forum," pravi omenjena sufragetka, da se je faktično ta revolta že pričela. Gibanje proti tiraniji francoske mode se je pričelo že pred časom, ki pa ni zadobilo potrebnega odmeva, a ga pridobiva z vsakim letom več. Sufragetka pravi dalje v članku, da bo to v resnici revolucija, ker bo zastoj dela popolen v nekaterih tovarnah, brezdelje bo veliko radi te revolte ženstva v kraljestvu mode. Toda kdo je pa še kdaj vprašal ceno za svobodo, kadar se je ljudstvo ene ali druge države odločilo, da jo hoče imeti, trdi ona. Isto se bo izvršilo v revolti proti dinastiji francoske mode, ki je diktirala svetu že dovolj dolgo, je mnenje Cattove. Ona je trdno prepričana, da bo v tridesetih letih toliko spremembe v ženski modi, da pridejo hlače za ženske prav gotovo v rabo.

Nas sicer ne zanima to vprašanje mode prav nič. Nas zanima to vprašanje le v tolikem, ker je v zvezi z delavstvom. Toda ako pride taka "revolta mode," tedaj morda res povzroči brezdelje, kar pa ne bo večjega pomena, ker obleke se bodo še naprej izdelovale take ali take. Delavce bi moralo bolj zanimati dejstvo, da se organizira v vseh panogah dela, da ne bo umetnega nakupičenja blaga in brezdelja radi navijanja cen. Prav je, da se ženska osvobodi iz spon mode, prav pa je da se delavci in delavke zainteresirajo v svoje interese, da se organizirajo, da ne bo izžemanje šlo še naprej, da zahtevajo pravično povračilo za njih delo. To pa bodo delavci dosegli potom svoje organizacije.

VSEDELAVSKI ZLET V LJUBLJANI.

Na letošnje binkošti, to je 5. in 6. junija se bo vršila v Ljubljani III. balkanska konferenca transportnih delavcev, katere se bodo udeležili poleg delegatov iz vseh balkanskih držav tudi sodrugi iz Nemčije, Frnacije, Angleške, Nizozemske itd. Delavstvo Jugoslavija, zlasti pa Slovenije, mora pozdraviti goste na najsvečanejši način.

Po posvetovanju z vsemi strokovnimi zvezami sta Strokovna komisija in plenarna seja ljubljanskih zaupnikov soglasno sklenili, da se ob tej priliki zbere v Ljubljani delavstvo iz vseh mest in vasi na vsedelavski zlet 1927, ki naj bo v prisotnosti najodličnejših zastopnikov delavstva drugih držav sijajna, impozantna manifestacija našega delavskega gibanja.

V čast delegatom se bo vršil 4. junija t. l. velik koncert.

Za to prireditev je bilo povabljenih 37 delavskih pevskih, tamburaških in godbenih zborov iz vse Slovenije in Jugoslavije.

V nedeljo 5. junija zjutraj bodo delavske godbe na glavnem kolodvoru sprejele delavce iz vseh krajev Slovenije. Potem se bo vršilo manifestacijsko zborovanje, na katerem bodo spregovorili tudi inozemski sodrugi.

Popoldne se bo vršila mednarodna športna tekma med jugoslovansko in avstrijsko delavsko reprezentanco.

Zvečer bo velika proletarska veselica.

Častno predsedstvo zleta je bilo izvoljeno sledeče: ss. Jernejčič, Čobal in Kopač.

"Good-by—grem v smrt."

Chicago. — Dvainsedemdesetletni starček J. Wandas je šel v smrt, ko je napisal svoji ženi besede: "Good-by, Ema. Ako me ne bo plin prevaril, tedaj bom kmalu opravil s tem svetom." Žena ga je našla mrtvega v sobi.

ZDRAVSTVO

Iskanje antitoksina zoper vse bolezni.

Dr. I. S. Falk, profesor higijene in bakterijologije na čikaški univerzi, piše:

"Proučavanje bakterij in bolezni, ki jih prve povzročajo, je še vedno v zibeli. Komaj petdeset let je tega, kar je Louis Pasteur dokazal, da bolezni izvirajo iz bacilov. Pol stoletja ni dosti, vendar pa je bilo v tem kratkem času veliko doseženega.

Danes vemo, da bacili ali glivice povzročajo večino važnih nalezljivih bolezni; vemo tudi, kako je treba te bacile kontrolirati, da ne okužijo človeka, in kako je treba ozdraviti ljudi, ki so se nalezli bacilov.

Kdo ve, kaj prinese prihonjih petdeset let? Danes poznamo bacile, ki povzročajo tuberkulozo ali jetiko, pljučnico, davico (difterijo), škrlatico, čeljustni krč (lockjaw), legar in razne druge bolezni. Ne poznamo pa še bacila španske influence, osepnic, ošpic, uspavalne bolezni, detinske paralize in nekaterih drugih. Bacile vseh teh bolezni je še treba odkriti.

Kadar odkrijemo bacil te ali one bolezni, tedaj iščemo, kako povzroča bolezen. Ako vidimo, da bacil naredi v telesu "toksin" ali svoje vrste strup, tedaj je lahko dobiti "antitoksin" ali protistrup kot zdravilo. Na ta način uporabljamo antitoksin uspešno proti davici in legarju. Ako pa vidimo, da bacil ne proizvaja toksina, tedaj se moramo poslužiti vaksinacije ali cepitve, ki pomaga, da bacil ne škodi človeku. Cepljenje se izvrši na ta način, da se človeku "vcepi" v kri množina mrtvih bacilov. Čim pridejo mrtvi bacili v kri, se krvna telesca, takozvani "branitelji", takoj postavijo v bran in pobijajo bacile. S tem so telesca usposobljena za boj, če pridejo živi bacili v kri. Telesca uničijo bacile še predno se zaredijo v krvi in povzročijo bolezen. Na ta način je medicinska veda skoraj docela zatrla koze in druge kužne bolezni, ki so prej vedno morile ljudi.

Prepričan sem, da medicinska veda zatre vse bolezni z antitoksini in serumi za cepljenje. Pričakujem še več. Medicinska veda bo nekega dne imela antitoksin, en sam antitoksin ali vaksin, s katerim bo mogoče zavarovati človeka zoper bacile vseh bolezni.

NAROČNIKI POZOR!

Znamene (Feb. 28-1927) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $5.00 in za pol leta pa $2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta $1.90 in za celo leto $3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $6.50, pol leta $3.25, za člane $5.30.

Za Evropo stane za pol leta $4.00, za vse leto pa $8.00.

Tednik stane za Evropo $1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnine lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

SEZNAM PRIREDB SLOVENSKIH ORGANIZACIJ V CHICAGU.

Klub št. 1, J. S. Z. — Dramska predstava v nedeljo 27. marca, v dvorani Č. S. P. S.

Francisco Ferrer št. 131 S. N. P. J.— Veselica dne 16. aprila v dvorani S. N. P. J.

Pevsko društvo "Lira", koncert dne 24. aprila v dvorani S. N. P. J. na Lawndale in 27. cesti.

Klub št. 1, J. S. Z. — Dramska predstava in prvomajska slavnost, v nedeljo 1. maja, v dvorani S. N. P. J.

Pevsko društvo "Triglav," koncert v Hrvaškem domu, v So. Chicagu, dne 8. maja.

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

Jules Verne:

Z zemlje na luno

(Dalje.)

Njegova zgovornost je postala nalezljiva. Bili so kakor dobrovoljčki, ki so se ga preveč navlekli. Kmalu so imeli razna vprašanja, na katera pa niso dobili odgovorov. Nastal je med njimi skoraj prepir.

"Vse je prav," je rekel Nicholl, "ko govorimo o potovanju na luno, ampak kako se bomo povrnili?"

Zdelo se je, kakor da bi bilo to vprašanja prvič zastavljeno, in vsak se mu je izogibal.

"Kaj pa mislite, Nicholl?" je vprašal Barbicane skrbno.

Nato so nastali razni nasveti. Za trenutek se je zdelo, kakor bi bili izgubili pravo mišljenje.

"Kar hočem vedeti," je rekel Nicholl, "je to, kaj bomo delali na luni, ko pridemo tja, ker ne vemo, kako nam bo mogoče nazaj na zemljo."

To vprašanje je razjarilo Barbicana. Zacepetal je z nogo ob tla in jezno zavrnil: "Jaz ne vem in me tudi briga ne."

"Vi ne veste?" je ponovil Nicholl še bolj jezno.

"Ne. Niti na misel mi ni prišlo tako vprašanje," je izjavil Barbicane.

"No, tedaj pa jaz vem," je odgovoril Arden. "Govoril bom, kadar se mi bo zljubilo in nič prej."

Te izvanredne besede so razburile Barbicana. S pretnjo se je obrnil k Francozu in medtem ko so se njegove oči bliskale v jezi, je prijel njegovo roko kakor z železnimi kleščami.

"Kadar se bo vam zdelo," je jeknil. "Zdelo se vam bo, kadar jaz hočem. Poslušajte me. Vi ste tisti, ki ste nas spravili v to, vi Arden in vi ste tisti, ki mora povedati, kaj storimo."

Francoz se je osvobodil in odskočil. Nato pa je kakor kak politikaš, ki poje ljudstvu razne obljube, pripovedoval ostalima o koloniziranju lune, o civiliziranju luninih prebivalcev in o organiziranju projektilske zveze med zemljo in luno.

Ko je Barbicane to slišal, je postal drugačen človek. Resnost ga je zapustila in obnašal se je kakor norec. Tudi Nicholl je bil čisto drugačen. Trije možje so se prepirali in objemali ter grozili drug drugemu. Govorili so divje in zastavljali vprašanja, na katera niso odgovarjali, si pretili in namigovali in očividno sploh niso vedeli, kaj uganjajo. Ko so končno nadvladali svoja čustva, so kakor človek, ki se napije čez mero, popadali na tla brez čuta in težko dihali.

Nicholl je prvi prišel k sebi. Ko se je dvignil, se mu je zdelo, kakor da mu gorijo možgani. Za trenutek je mislil, da so ljudje z zemlje, ki so hoteli s čudnimi sredstvi prelomiti neizprosne postave narave, izgubili svoj razum. Nato je opazil čudno, bleščečo luč, ki je razsvetljevala notranjščino in ko je pogledal pokonci, je videl, da se sveti plinski curek. Takoj je razumel položaj. Stopil je h kisikovemu tanku, kjer je našel, da zaklopka ni bila dovolj zaprta in je takoj pronašel, da je brezbarvni in brezdušni plin povzročal ves nered. Z drugo besedo povedano, živeli so prehitro. Stopnjema so okrevali od tega upijanjenja, in ko je Miha videl posledico njegove brezskrbnosti, kajti aparat je bil iz reda radi njega, je bil zelo poparjen.

K sreči so ozdravili dovolj zgodaj, kajti urno so se bližali točki v prostoru, kjer neha razdalja med zemljo in luno. Kot je naglasil Barbicane pri vseh svojih skrbeh in računanju, bi morali računati na eno izmed teh treh reči:

Predvsem, ako je projektil obdržal svojo hitrost, in odletel čez točko, kjer je enaka privlačnost zemlje kakor lune, bo radi privlačnosti lune padel na luno. Ako je bila obratno hitrica premajhna, da ni projektil preletel one točke, bo padel nazaj na zemljo. V tretjem slučaju pa, če je projektil prišel na točko, kjer neha privlačnost zemlje in lune, oz. kjer je privlačnost enaka, bo mogoče ostal projektil na tej točki vse večne čase.

Istega dne se je zgodilo Nicollu nekako ob enajstih, ko je pil kozarec vode, da mu je kozarec padel iz rok. Na njegovo veliko presenečenje je kozarec, namesto da bi padel na tla, ostal v zraku kakor bi stal na nevidni mizi. Dospeli so torej na nevtralno točko. Takoj so čutili spremembo. Čutili so, kakor da nimajo njih glave, roke in noge prav nobene teže. Ko je Arden udaril z nogo ob tla, ga je odneslo prav pod strop projektila in tam gori je ostal. Njegova prijatelja sta bila kmalu istotako v zraku, dočim so predmeti, ki niso bili pritrjeni, kmalu plavali po zraku.

"To pa moramo praznovati ravnotako kakor mornarji, ko preplovejo ekvator," je vzkliknil Arden.

Rekoč te besede se je malo upri ob steno, pa ga je odneslo na ono stran k refrigatorju, kjer so stali kozarci kar v zraku na ničemur. Bila je kratka proslava, a že za trenutek so spoznali, da se projektil obrača tako, da je spodnja stran obrnjena proti luni. Tedaj je pričelo njih strašno padanje, od začetka komaj znatno, potem pa vedno hitrejše.

Skušnje na nevtralni coni privlačnosti so dale Francozu nove vpoglede. Začel je razumeti, kako mu bo mogoče na luni skočiti namesto en vatel visoko kar šest vatlov in da bo treba za dvignjenje dvesto funtov samo toliko moči kot bi jo bilo treba za dvignjenje trideset funtov na zemlji.

"In če je velikost ljudi na luni enaka v proporciji z gostoto in velikostjo njih globusa, tedaj so samo en čevelj visoki," je pristavil Nicholl smehljaje.

"Jaz bom torej gigant kakor kak Herkules," je rekel Arden.

"Tu je bil zopet vir zanimivim špekulacijam. Francoz je začel računati, kako bo delal izlete na razne planete, na katerih bo ponekod pritlikavec, drugje pa velikan; na tem planetu bi lahko pobral in spravil v žep gradič kakor na primer stori otrok z igračo, na drugem planetu pa bi mu bilo treba samotežnika, da bi samo dvignil knjigo. Imel je domišljijo Gulliverja in klepetal je o skakanju po gorah na luni.

(Dalje prihodnjič.)

FRENCH LINE

Compagnie Generale Transatlantique

VELIKANOČ V EVROPI.

Znameniti parnik na olje

FRANCE

odpluje iz New Yorka 2. aprila ob 11. dopoldne v Havre — pristanišče Pariza.

Poslužite se velikonočnemu izletu

V JUGOSLAVIJO

Potujte udobno po nizki ceni

Za nadaljna pojasnila vprašajte lokalnega zastopnika.

Druge plovbe:
Paris, 22. aprila — 14 maja;
France, 28. aprila — 21. maja.

Izlet gospoda Broučka v XV. stoletje

Češki spisal Svatopluk Čech.—Poslovenil Stanko Svetina.

(Dalje.)

Oči vse množice co počivale z gnjusom, nevoljo in jezo na jetniku, prečudno oblečenem, ki ni imel v tem trenotku res niti trohice viteške vnanjosti. Bil je bled kakor kreda in se je tresel po vsem životu kakor topolov list.

V tem se je priril skozi gnječo, zavaljan, bradat kmet v debeli halji in v okornem slamniku, z okrvavljenim kijem v roki.

"K nam Taboritom da je potegnil ta malopridnež po včerajšnem boju?" je kričal kmet, v katerem čitatelj gotovo spozna Žatčana Vacka Bradatega. "Poslušajte, malo časa pred onim bojem je prišel kakor gost Janka od zvona v krčmo med nas, in ko smo se o duhovniških plahtah pregovarjali in pričkali, je goreče branil ornate in je očital Taboritom, da so kozli, na kar bi bil kmalu tega pogana kaznoval s svojim kijem."

"A nam je pravil takoj po boju, da zametava ornate in da odstopi od Pražanov," je zaklical hetman Hval z največjo nevoljo.

"Ne verujem, da bi mogla roditi Praga tako gnjusobo!" se je oglasil iz trume Vojta od pava kot nova priča proti gospodu Broučku. —"Glavo stavim, da je lagal in da je prepričal ranjkega Janka od zvona, da je rojen Pražan in da se vrača iz tujine domov. Gotovo je tujec ali klatež brez doma, ki se je zvijačno prikradel v Prago in v tabor Žižkov, da bi opravljal Sigmundu službo ogleduha."

"Pobijmo razbojnika!" je zagrmelo okoli razljučeno ljudstvo.

"Prisegam — prisegam — da nisem ogleduh — ko bi bil tukaj le Domšik! Sem Čeh in Pražan — milost — milost!" je tarnal gospod Brouček, padel je na kolena in zobje so mu šklepetali.

"Bodi kar hočeš, vreden si najstrašnejše smrti, mevža in hinavec nečimrni!" je razsodil Žižka. "In ako si v resnici Čeh, tembolj te mora kaznovati pravična jeza rojakov, katerim živiš le v sramoto in zaničevanje. Takoj, ko sem te prvič zagledal, sem sodil, da služiš bolj svojemu trebuhu kakor bogu, toda sedaj vidim, da nimaš nobenega boga, da ti ni nič sveto in drago razun gnusna korist tvojega malovrednega telesa, za katerega si pripravljen vsakemu, kakor se ti poljubi, zatajiti boga, resnico, brate, mater, rod in jezik svoj. — Bodi spravljen iz te zemlje, kateri si samo v gnus in sramoto!"

"Usmiljenje," se je vstrašil gospod Brouček in se je drsal po kolenih in je v obupnem sklepu jecljal: "za boga — slišite — prijatelji ——. Saj niti ne spadam — v vaše stoletje — saj sem se narodil v devetnajstem stoletju — sem vaš pra — pravnuk — in sem prišel le po nerazumljivem čudežu med vas — v daljno minulost!"

Osuple trume so za trenotek pogledale nanj z nemim začudenjem.

Sledjič je spregovoril Žižka: "Ha, babji strah je zmešal tvojo pamet. Bedasta je misel, da bi prišel človek iz daljnih prihodnjih vekov med svoje prednike in ko bi se mogel zgoditi tak nezaslišan čudež — bog daj, da ne bodemo imeli takih potomcev!" Zamahnil je naglo z roko nad obsojencem in je spodbodel znova belca.

"Sežgite ga!" je dodal jezni Hval in je jezdil dalje za Žižko z ostalim sprevodom.

"Sežgimo ga!" je kriknila razkačena množica in se je zgrnila nad ubogo, nedolžno žrtev.

"Usmilite se! Usmilite se!" je milo moledoval gospod Brouček.

"Za mevžo in izdajalca nimamo usmiljenja!" je zaklical trdo Vacek Bradati. "Zaman prosiš za svoje ničvredno življenje, katerega edini bog je bil gotovo trebuh in svetinja polni sod."

"Ako je temu tako, naj bo sod tudi njegova rakev!" je svetoval nekdo iz trume.

"Dobro si povedal! Zažgimo ga v sodu!" je burno pritrdila množica . . .

Pero mi pada iz roke. Vstavlja se napisati grozen prizor. Toda dolžnost pisateljeva je, da spremi svojega junaka do strašnega konca njegovih srednjeveških dogodkov in da dopolni s to pošastno črto davnega časa verno sliko, v kateri se spoji z bliščečo svetlobo tem temnejša senca.

Rahločutni bralki pa svetujem, da preskoči konec tega poglavja; saj so najbrže že dosedanje stiske dobrega gospoda Broučka izvabile večkrat solzo sožalja na njene trepalnice. Le bralec trdnejših živcev naj mi sledi tudi pri poslednji nalogi in naj pri tem pomni, da tedanja doba ni bila tako omikana in izbirčna kakor naš izobražen vek, v katerem sicer stotisoči umirajo v mukah na bojišču, in v katerem se predstavi rabelj obsojencu v rokavicah. Niti v krvavih romanih se ne srečamo z eksekucijami take vrste, kakor je bila izvršena dne 14. julija 1420 v Pragi nad gospodom Broučkom in dne 21. avgusta 1421 v Roudnicah na enak način nad smelim novotarjem Martinom Housko ali Loquisom in nad njegovim tovarišem duhovnikom Prokopom.

Sicer lahko označim naslednje dejstvo le v nekoliko glavnih, žalostnih obrisih. Gospod Brouček se spominja na to katastrofo le megleno, kakor na najstrašnejši sen svojega življenja; v smrtni stiski so se mu mešali smisli, tako da le deloma in nejasno razumeva vse okoliščine strašnega dejstva.

Polmrtvega so vlekli pri kriku in tuljenju tolpe k sramotnemu odru na Staromestni trg — ljudstvo je v kratkem času zneslo tja gromado polen in slame — ruvači so privalili velik sod. Zaslišal je že kakor v megli, da so privalili ta sod iz Pekla (ta pivovar je bil sedaj vreden svojega imena!)—Zaslišalo se je prasketanje drv, švignili so rdečkasti plameni in žalostno obsevali pisano, srednjeveško množico, skozi katero se je prerila grbasta, grda babnica, mahala z neko stvarjo nad glavo in je zlobno psovala: "Prav tako! Sežgite hudobnega čarovnika! Glejte, tu vržem k njemu na grmado peklensko posodico s čarodejnimi besedami in hudičevo korenje, s katerim je začaral našo hišo, da se je zgodila nesreča. Pojdi k satanu, pošastni čarovnik, kateremu si zapisal črno svojo dušo." — Nato je gospod Brouček poslednjikrat milo prosil hudobne rablje, ki so ga zvezanega vtaknili v sod — naposled se mu je zdelo, da je zagledal pri odprtem oknu Domšikove hiše žalostno obličje zale Kunke — potem pa ga je objela tema, zabili so pokrov pri odprtini soda s kijem, sod se je začel z njim valiti k prasketajočemu ognju.

Megljene so postajale njegove misli in le kakor oddaljena zvezda se je zasvetila med temi meglami ljubezniva postava Domšikove hčerke; — omračeni duh je ostal vprt v njo kakor v poslednji svit nade in iz prs se mu je izvil hripav, obupen glas: — "Kunka! Kunka!"

XII.

"Moj bog, kdo pa tukaj "kunka"?" se je oglasil nad gospodom Broučkom znan glas in ko je dvignil glavo, je zagledal nad seboj osuplo obličje gospoda Wuerfla, sklonjeno nad odprtim sodom.

"O za Križčevo voljo — gospod Brouček!" je ostrmel krčmar in je sklenil roki nad glavo. "Križani Bog, kako pa so prišli v sod?" (Gospod Woerfel včasih po starem, častivrednem načinu še onika.)

Gospod Brouček ni odgovoril: gledal ga je le topo, kakor da bi ne vedel, kje je in kaj se z njim godi.

"Rajši vendar izlezite, gospod Brouček; saj je tam polno mrčesa," ga je izpodbudil skrbni Wuerfl.

Toda gospod Brouček je medtem oprezno dvignil le glavo in se je boječe ozrl okoli. Opazil je sicer kos srednjega veka, to se pravi okrogli, romantični stolp Mihulko; toda ničesar druzega iz srednjeveških pojavov, ki so ga še pred kratkim obdajali. Spoznal je, da je sicer v praznem sodu, toda nikdar ne pri sramotnem odru in pred gorečo grmado na srednjeveškem staromestnem trgu v sredi med grozečimi trumami husitskimi, ampak na tihem dvoru prijazne "vikarke."

(Konec jutri.)

FARMA NA PRODAJ.

Proda se 80 akrov obsegajoča farma v največji slovenski farmarski naselbini v Ameriki na Willard, Wis. Zdravo podnebje in dobra pitna voda. Farma je oddaljena le 2 milje daleč od slovenskih trgovin, cerkve, šole, železniške postaje, pošte in velike mlekarne. Zemlja se nahaja v zelo lepi legi in je okrog 30 akrov izščiščenega vse drugo pa je poraščeno z trdim lesom. Na farmi je hlev za 14 glav živine, žitnica meri 16x20 in voda, ter štiri sobna hiša, sadni vrt z 14timi mladimi posajenimi drevesi. Proda se po zmerni ceni. Za vsa nadaljna pojasnila in za ceno obrnite se na lastnika na naslov: John Popovich, 811 — 95th Ave., W. New Duluth, Minn. (Adv.)

RÁDA BI IZVEDELA,

kje se nahaja moj oče Anton Pečnik; pred 4 leti se je nahajal pod naslovom R. F. D. Box 2, Cadiz, O. Od tega časa pa nič več ne vemo, kje se nahaja. Išče ga njegova hči, sedaj omožena Marija Pogačnik. Sporočiti mu imam, da so mati umrli dne 24. aprila 1924. Prosim cenjene rojake širom Amerike, če kdo ve za njegov naslov, naj mi naznani, za kar mu bom zelo hvaležna, če bo pa sam čital ta oglas, naj se zglasi na naslov: Simon Petrovčič, 405 W. Spruce St., Chisholm, Minn.—(Adv.)

FINE PREKAJENE KLOBASE, ŠUNKE IN "PAPRIKA ŠPEH."

raspošiljam po vsi Ameriki, ker se naročila vsak dan večja, mi je mogoče ceno nekoliko znižati na mojih izdelkih. Ako še niste poskusili mojih izdelkov, ste v resnici samim sebi nekaj dolžni. Ne odlašajte, ampak pišite takoj še danes. Pošljem vam od 5 funtov naprej po C. O. D., ali pa pošljite denar z naročilom. Poštnino vsak sam plača.

Cene so sledeče:
Klobase finega okusa po 24c funt.
Šunke in meso brez kosti, soljeno po stari šegi in izvrstno použeno, pošljem po 24c funt.
Paprika špek.
Suha rebarca po 22c funt.

Vsa pisma in naročila pošljite na:

JOSEPH LESKOVAR

610 — 14th Street. Racine, Wis.

BOLGARSKI ZELIŠČNI ČAJ

Vzemite gorkega predno lažete spat
Da prežene PREHLAD.
Da ojačata jetra.
Da očistite vaša čreva.
Bolgaraki zeliščni čaj je sestavljen iz čistega zeliščа. Zboljša kri in pomaga vašemu zdravju.
Naprodaj povsod v lekarnah ali pa po pošti velik družinski zavoj za $1.25, ali 3 zavoje za $3.15, ali 6 zavojev za $5.25. Naslov H. H. Von Schlick, President Marvel Products Company, 8 Marvel Building, Pittsburgh, Pa.—(Adv.)

MATIJA SKENDER

JAVNI NOTAR

za Ameriko in stari kraj

1122 E. Ohio St. Telefon CEDAR 4872 N. S. Pittsburgh, Pa.

Izdeluje pooblastila, kupne pogodbe, pobotnice, oporoke in vse druge v notarsko stroko spadajoče spise.

Pišite, telefonirajte, ali pridite osebno.

Ali ste že začeli

agitacijo za DNEVNIK PROSVETO? Kampanja je sedaj v polnem teku in prvi uspehi so se že pokazali. Ne bodite vi zadnji s prigla šenjem v to kampanjo. Pričnite takoj! Pridobite svojega znanca in prijatelja, da se takoj narpči na Prosveto. Čaka vas lepa nagrada, če pošljete dve ali več obnovljenih naročnin; ali pa vsaj eno novo.

Brez odbite provizije ste za enega novega naročnika za pol leta upravičeni do knjige "JIMMY HIGGINS," vredne $1; za celoletno naročnino dobite "SLOVENSKO-ANGLEŠKO SLOVNICO", vredno $2, ali pa druge knjige iz založbe "Književne matice" v vrednosti $2.

Za dve celoletni naročnini dobite lepo in debelo knjigo "AMERIŠKI SLOVENCI", vredno $5, ali pa druge knjige v vrednosti $5.

Vsi bratje in sestre S. N. P. J., takoj na delo za nove naročnike! Zlasti pa dopisniki, ki pišete, kako priljubljena vam je Prosveta. Še z agitacijo dokažite, da vam je res priljubljena in da delate za njeno razširjenje.

Naročnina je za celo leto $5, za pol leta $2.50; za Chicago in Cicero celoletno $6.50, za Evropo $8.

IZPOLNITE IN IZREŽITE TA KUPON.

PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

Priloženo dobite naročnino $....., za katero pošljite Prosveto:

Ime ..... $.....

Naslov .....

Ime ..... $.....

Naslov .....

Ime ..... $.....

Naslov .....

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

AMERIŠKI SLOVENCI—izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane..$5.00

Slovensko-Angleška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo.....$2.00

Zakon Biogenezije—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro.....$1.50

Pater Malaventura—V Kabaretu—zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami.....$1.50

Zajedalci—resnična povest in prava ilustracija doslej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki..$1.75

Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek $1.00

Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo.....50c

"Hrbtenica"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom—mehko vezana, stane samo.....25c

"Informator"—knjižica z vsemi potrebnimi podatki o S. N. P. J.—zelo priporočljiva za člane—stane samo..20c

Pišite ponje na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA